

Rezultati analize odgovorov - vprašalnik za učitelje

V nadaljevanju so na kratko predstavljeni dejavniki, ki smo jih preverjali z vprašalnikom za učitelje. Dejavniki se nanašajo na: (1) šolsko politiko glede poučevanja in aktivnosti za izboljšanje poučevanja, (2) ustvarjanje šole kot učnega okolja in aktivnosti za izboljšanje šole kot učnega okolja, (3) šolske evalvacijske mehanizme, ki zagotavljajo informacije o poučevanju in (4) evalvacijo politike šole za ustvarjanje šole kot učnega okolja. Vsak je na kratko opisan. Na koncu so zapisani trije dejavniki, ki so se pokazali kot najšibkejši na vaši šoli.

Predlagamo vam, da se odločite za strategijo in aktivnosti za izboljšanje enega od teh dejavnikov (ali kombinacijo teh dejavnikov).

Na primer, šola se lahko odloči tako za dejavnik *količina učenja* kot za dejavnik *partnerstvo*. Tako lahko izvaja aktivnosti, ki niso povezane le s podaljševanjem časa za poučevanje, temveč poskuša tudi starše vključevati k boljši izrabi časa za učenje. Ena takih aktivnosti so domače naloge – te (lahko) zajemajo tako učinkovito izrabo časa za učenje, kakor tudi vzpostavitev boljših povezav med starši in šolo.

1) Šolska politika glede poučevanja in aktivnosti za izboljšanje poučevanja se nanašajo na naslednje tri dejavnike

A) Obseg poučevanja

Ta dejavnik se nanaša na obseg poučevanja in aktivnosti za podaljševanje časa za poučevanje. S tem dejavnikom so povezani naslednji vidiki šolske politike: upravljanje s časom, odsotnost učiteljev in učencev, domače naloge, urnik in razporeditev učnih ur. Pomembno je, da je učiteljem zagotovljena podpora glede obsega poučevanja. Na primer, šola uporablja hospitacije, da pomaga učiteljem razvijati spretnosti upravljanja s časom. Podporo lahko nudite tudi učencem, saj se dva vidika tega dejavnika nanašata tudi nanje (t.j. odsotnost učencev in domače naloge). Smernice politike morajo biti jasne in konkretne ter morajo zagotavljati podporo učiteljem in administratorjem za izvajanje politike.

B) Kakovost poučevanja

Ta dejavnik se nanaša na učiteljeve pristope k optimalni uporabi časa in učnih priložnosti, da bi učencem pomagal pri učenju. Kakovost ugotovljamo z osmimi dejavniki dinamičnega modela na ravni razreda: *orientacija, strukturiranje, modeliranje učenja, uporaba, postavljanje vprašanj, preverjanje, upravljanje s časom in vloga učitelja pri ustvarjanju razreda kot učnega okolja*.

Na primer, *orientacija* se nanaša na navajanje razlogov, zakaj se določena vsebina obravnava in spodbujanje učencev, da med učno uro prepoznajo razloge za izvajanje določene aktivnosti. Pričakovati je, da bo vključevanje v aktivnosti z usmerjenim ciljem učence spodbudilo k dejavnemu sodelovanju v razredu, saj bodo tako aktivnosti, ki se izvajajo, za učence smiselne. *Modeliranje* pa se nanaša na pomoč, ki jo učitelji nudijo učencem pri uporabi strategij in/ali razvijanju njihovih lastnih strategij, ki jim lahko pomagajo pri reševanju različnih vrst problemov.

C) Priložnosti za učenje

Ta dejavnik se nanaša na zagotavljanje priložnosti za učenje, ponujenih znotraj in izven formalnega učnega načrta. Vidiki šolske politike, povezani z zagotavljanjem učnih priložnosti, so tisti, ki se ukvarjajo s poslanstvom šole. Odražajo se v programu razvoja šole in se ukvarjajo z vprašanji, kot so učni cilji, učbeniki, drugi razpoložljivi viri in ukrepi v zvezi z učenjem, ki jih sprejme šola. Z zagotavljanjem učnih priložnosti za učence je povezana tudi politika dolgoročnega in kratkoročnega načrtovanja. Šole lahko razvijejo tudi strategije glede zagotavljanja podpore učencem s posebnimi potrebami, kot so učenci s težavami pri učenju in/ali nadarjeni učenci. Smernice se lahko ukvarjajo tudi z vprašanji, povezanimi z izvedbo šolskih izletov in drugih obšolskih dejavnosti za namene učenja/poučevanja.

2) Šola kot učno okolje

A) Vedenje učencev izven učilnice

Vedenje učencev izven učilnice je zelo pomemben vidik ustvarjanja šole kot učnega okolja. Zato lahko razvoj jasne politike o vedenju učencev izven učilnice pomaga zbrati pomembne informacije o interakcijah in vedenju učencev, ko le ti niso v učilnicah z učitelji. Šole naj bi razvile politiko učinkovitega spremljanja učencev med odmorom. Povečano opazovanje vedenja učencev med odmori in tudi pred začetkom učne ure nam lahko pomaga odkriti neprimerno vedenje. Poleg tega si lahko šola prizadeva ustvariti privlačnejše okolje (urejenost učilnic, klopi...). V tem primeru je dobrodošla finančna podpora s strani staršev, šolskega okolja ali sponzorjev. Koristno je lahko tudi nagrajevanje primernega vedenja tako v razredu kot izven razreda (med odmorom, pred in po uri). Šole lahko s poudarjanjem in podpiranjem primernih in pozitivnih vedenj učiteljev in učencev izven učilnice vzpostavijo *motivacijski sistem* za izboljšanje socialnega okolja šole.

B) Sodelovanje učiteljev/Profesionalni razvoj

Sodelovanje in interakcija med učitelji je še posebej pomembna, saj prispeva k izboljšanju sposobnosti poučevanja in vsakodnevnih praks ter tako lahko pozitivno vpliva na učne dosežke (kognitivne in afektivne). V učinkovitih šolah učitelji sodelujejo pri vprašanjih, povezanih z učenjem in poučevanjem, da bi ustvarili profesionalno okolje, ki spodbuja učenje in promovira znanje ter posledično vodi k izboljšanju kognitivnih in afektivnih dosežkov izobraževanja. Učitelje moramo spodbujati, da se učijo drug od drugega prek izmenjave idej in izkušenj. Poleg tega naj si izmenjujejo obiske v razredu in mnenja o učinkovitih in manj učinkovitih strategijah poučevanja. Učitelji naj tudi nekatere aktivnosti, na primer spremljanje učencev med odmorom, delajo v paru. Tako se lahko pogovarjajo o opaženem, izmenjajo mnenja, rešitve in nato ugotovitve predstavijo celotni skupnosti. To učiteljem daje dodatne možnosti za poklicni razvoj.

C) Partnerstvo (z okoljem in starši)

Pri razvoju in oblikovanju šolske politike je odnos šole z okolico, starši in svetovalci zelo pomemben, ker lahko le-ti šoli nudijo moralno in materialno podporo. Pristno partnerstvo in sodelovanje z ostalimi deležniki lahko prispeva k izvajanju ukrepov za razvoj varnega, občutljivega, spoštljivega in podpornega šolskega okolja. Z vključevanjem vseh deležnikov (npr. staršev, šolskega okoliša) lahko le-ti izrazijo svoja mnenja in pričakovanja ter tako prispevajo k izboljšanju šole kot učnega okolja. Vključevanje širše skupnosti v šolo, posebno staršev in učencev, lahko dosežemo z ustanovitvijo odbora, ki vključuje vodstvo šole, predstavnike staršev, učitelje, ostale zaposlene v šoli in učence. Z ustvarjanjem dobrih odnosov s starši in šolskim okoljem ter spodbujanjem, da se aktivno vključujejo v izvajanje šolske politike, pridobimo vse razpoložljive človeške vire, ki lahko pripomorejo k doseganju učnih ciljev (kognitivnih in afektivnih) ter pomagajo tudi pri soočanju z različnimi izzivi in problemi šole.

D) Uporaba virov

Ta vidik se nanaša na uporabo učnih virov in s tem podporo učiteljem in šoli pri zagotavljanju več učnih priložnosti za učence. Dostopnost učnih virov v šolah ima lahko učinek tudi na poučevanje. Na primer, dostopnost računalnikov in programske opreme pri poučevanju geometrije lahko vpliva na učiteljev strokovni razvoj. Učitelja namreč spodbuja k iskanju čim boljšega načina uporabe programske opreme pri njegovi pedagoški praksi ter tako k večji učinkovitosti. Da bi šole izboljšale učenje učencev ter dosegale kognitivne in afektivne cilje, morajo razviti tudi politiko uporabe materiala za vizualizacijo in tehničnih pripomočkov. Vodstvo šole naj bi poleg tega spodbujalo učitelje, da razpoložljive pripomočke tudi uporabljajo. S spodbujanjem učiteljev k uporabi učnih virov lahko učitelji izboljšajo tako prakso poučevanja kot tudi najdejo dobre načine za uporabo teh virov; to pa pripomore tudi k profesionalnem razvoju učiteljev. Poleg tega je potrebno oblikovati tudi načrt za pravično razdelitev sredstev med učitelje (in v nekaterih primerih tudi med učence različnih starostnih skupin). Eden izmed vidikov razvoja politike zagotavljanja učnih virov je tudi vključevanje človeških virov. Šole se lahko odločijo, da zadolžijo dodatno osebo za podporo njihovim potrebam.

3) in 4) Evalvacija poučevanja in šole kot učnega okolja

V literaturi je evalvacija predstavljena kot eden izmed najpomembnejših dejavnikov za izboljšanje učinkovitosti šol. Učinkovite šole morajo razviti stalne samoevalvacijske mehanizme, da bi merile učinke svojih strategij in aktivnosti; rezultate samoevalvacijskih mehanizmov pa naj raje kot za sumativne uporabijo za formativne namene, katerih cilj je nadaljnje izboljšanje. Razvoj formativnih evalvacijskih mehanizmov na ravni šole lahko pomaga tudi deležnikom pri opredeljevanju prednostnih nalog pri izboljšavah. Učinkovite šole naj bi ocenile tudi vpliv uporabljenih strategij in ukrepov ter ugotovile napake, ki so se pojavile. Na ta način lahko določijo nove ukrepe in strategije ter tudi spremenijo in preoblikujejo svoje politike. Tako je evalvacija neprekinjen/stalen proces. Poleg tega naj bi učinkovite šole, da bi izbrale potrebne in ustrezne podatke na vsaki stopnji, ocenjevale lastne evalvacijske mehanizme ter jih prilagajale. Glavni cilj evalvacijskega procesa v

šoli je ugotoviti splošne trende, povezane s prednostmi in slabostmi lastne politike šole kot učnega okolja in politike poučevanja. Pomembno je tudi sistematično opazovanje, ker uporaba različnih virov podatkov omogoča preverjanje veljavnosti podatkov šolske evalvacije. Pristop šole pri zbiranju podatkov glede poučevanja in šole kot učnega okolja naj bo večrazsežen, kajti uporaba različnih virov (npr. zunanje opazovanje, ocena učencev, pogledi sodelavcev) poveča notranjo veljavnost evalvacije.ocene iz več virov (nadzorniki, učenci, starši in ostali) dajejo možnost za bolj učinkovito izboljšanje poučevanja in šole kot učnega okolja. Pri oblikovanju mehanizma šolske evalvacije je pomembno vzpostaviti tudi stalne formativne evalvacijske mehanizme. Ti mehanizmi naj bi šoli pomagali prilagoditi lastne strategije in aktivnosti glede na okoliščine in specifične potrebe različnih skupin šolske populacije.